

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

VIII. An Gregorij XIV. Constitutio deroget non solùm omnes consuetudines
antè introductas, sed etiam ius commune?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

num. 14. & conf. 70. num. 9. Bonac. de legib. disp. 3. quest. 7. §. 6. num. 4. Peregrinus tract. de immunit. Eccles. cap. 2. num. 16. & seqq. & cap. 4. dub. 8. Diana 1. part. tract. 1. res. 1. & par. 6. tract. 1. res. 29. Franciscus Leo in thesauro fori Ecclesiastici 1. part. cap. 14. num. 27. & 28. Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 14. num. 11. & 12. Tuschus oncl. 59. num. 19. Lezana verb. Humanitas Eccles. num. 16. Cenedus in 99. can. q. 42. num. 11. Antonius de Vallis lib. 9. tit. 42. num. 12. & 13. Marius Italia in tract. de immunit. lib. 1. cap. 6. in princip. & alij passim.

Quamvis contrarium sentiant Zerola in prax. Episc. cop. p. 1. verb. Immunitas, num. 7. Gambacurta lib. 5. cap. 8. & seq. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 9. num. 2. Tannerus in 2.2. disp. 5. quest. 5. dub. 1. num. 17. in fin. Gutierrez pract. 99. lib. 3. quest. 1. num. 36. Sarpus de iure asylozum, cap. 6. fol. 62. & seqq. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 1. n. 18. & seqq. & Venerus in exam. Episcop. lib. 9. cap. 37. num. 32.

4 At quod dixi, videtur omnino propter rationes dictas dicendum. Quapropter cum de consuetudine aliqua circa hanc materiam disceptatio exoritur, videndum statim est, an post Tridentinum, post Pij I V. & post Gregorij XIV. Constitutionem legitime introducta, & praescripta illa sit; aliàs ad nihilum valebit. Et in dubio cum sit quid facti, vt bene Sarpus lib. 3. conf. 354. num. 24. & Menoch. tom. 1. conf. 37. num. 92. praesumi non debet, nisi legitime probetur; quia factum non praesumitur, nisi demonstretur, l. in bello, §. facti, ff. de captivis, & postlim. reuers. & l. 2. ff. de probat. Quin cum consuetudo mutabilis sit, variasque conditiones requirit, difficulter probari potest. Mascard. volum. 2. concl. 423. n. 1. cum Bart. Burlato, Aretio, & aliis, quos citat.

His adde quod & Doctoribus de consuetudine testantibus extra locum, vbi vixerunt, fides adhibenda non est, vt rectè notant Farinac. in dist. cap. 2. num. 18. Vide etiam quae dicuntur infra cit. dubi. seq. & cit. dubi. 24. sect. 5. & 8. & dubi. 41. sect. 2. n. 20.

Ex his sequitur, quod Ministri Curiae secularis non excusentur non seruando Constitutionem Gregorij XIV. etiam in iis locis, in quibus consuetudo ante praedictam Constitutionem inualuerat extrahendi delinquentes absque debita forma, nisi fortasse post eandem Constitutionem de nouo legitime praescripta illa sit; quod si ita est, videant qui asserunt: nam in tali casu non audeo illam damnare, iuxta ea quae dicebam supra, dubi. praecedenti.

7 Obiicies textum in cap. 1. de constit. in 6. vbi Bonifacius VIII. decreuit, quod Romanus Pontifex per constitutionem a se nouiter editam, non intelligatur in aliquo derogasse consuetudinibus locorum, & personarum, nisi expressam de iis mentionem fecerit: sed in Constitutione Gregorij XIV. nulla expressa mentio fit de consuetudinibus particularibus: ergo, &c. Sic Gambacurta de immunit. lib. 5. c. 8. n. 4.

Clarus, & alij apud Farinacium de carcerib. quest. 28. num. 71. apud Peregrinum de immunit. c. 2. q. 5. & apud Ambrosium cap. 14.

9 Respondetur, quod textus in d. cap. 1. de Constit. non procedit, quando per legem consuetudini contrariam reducitur ad ius commune primarium, vt est in Constit. Gregor. XIV. tunc enim consuetudo tollitur per legem contrariam, licet de tali consuetudine in illa mentio expressa non fiat, vt rectè dixit praeter alios Paulus de Castro in l. de quibus, n. 54. ff. de legib. & Charitarius dec. crim. 46. n. 45.

Respondetur secundo, quod dicitur in argumento, exceptionem habere in legibus Concilij generalis; quia cum in Concilio generali interesse soleant Episcopi, & Praelati ex omnibus prouinciis, non praesumuntur ignorare Concilio consuetudines particulares,

consequenter consentur reuocata, dum aliquid in Concilio praedicto consuetudinibus contrarium decernitur. Gambacurta lib. 5. cap. 8. num. 3. Suar. Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina de legib. disp. 1. quest. 1. punct. ult. §. 3. num. 38. & seqq. Quamvis aliqui contrarium sentiant ex eo, quia generalia Concilia aliquando expriment consuetudinem, quam reuocare intendunt; quapropter ex non expressione licebit inferri contrarium: Ad quod tamen responderi potest, id facere Concilia ad maiorem cautelam; quae maior cautela non obest, l. testamentum, Cod. de testamentis.

~~~~~

DUBITATIO VIII.

An Gregorij XIV. Constitutio derogat non solum omnes consuetudines ante introductas, sed etiam ius commune?

S V M M A R I V M.

- 1 Constitutio Gregoriana non solum derogat omnes consuetudines ante introductas, sed etiam ius commune, & multo magis Prouinciale, & ampliationes à paritate rationis à Doctoribus factas.
- 2 Constitutio Gregoriana derogat omnia privilegia, quaecumque illa fuerint, prius concessa, contra Zerolam, & alios.
- 3 Particula (tantum) est taxatiua, & posita in constitutione Gregoriana, omnia reducit ad formam, quam ibi praescribit Summus Pontifex.
- 4 Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, & ideo exceptis in Constitutione Gregoriana aliquibus casibus, nullus alius censetur exceptus à dicta immunitate.
- 5 Particula taxatiua (tantum) de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis nomine facultatis.
- 6 Nomine facultatis indicandi, quo Summus Pontifex vult in dicta Constitutione, tam statutum, quam lex, consuetudo, & Doctorum interpretatio comprehendendi videtur.
- 7 Constitutio Gregoriana pluries fuit Roma, quod sit seruanda non obstante qualibet consuetudine, vel lege in contrarium.
- 8 Homicida industrius, ac insidiosus secundum Bullam Gregorij XIV. immunitate Ecclesia gaudere debet, qui tandem ex cap. 1. de homicid. non gaudet.
- 9 Per Bullam Gregorianam corrigitur ius commune.
- 10 Determinatio Pontificis tenet, etiam non conuocatis, neque auditis Principibus, quia id non requiritur ad legem, vel declarationem Pontificis, neque aliorum Principum in ordine ad suos subditos contra Cutellium.
- 11 In Constitutione Gregoriana exprimitur quando ius commune debet remanere in suo robore: at valet argumentum à contrario, &c.
- 12 In Constitutione Gregoriana reuocantur omnia privilegia contra, vel praeter immunitatem concessa.

Respondetur, quod Gregorij XIV. Constitutio non solum derogat omnes consuetudines ante introductas, sed etiam derogat ius commune, & multo magis Prouinciale, & ampliationes à paritate rationis à Doctoribus factas, sicuti derogat privilegia omnia, quaecumque illa fuerint, prius concessa, vt contra Zerolam, Gambacurtam, Tannerum, Layman, Gutierrez, Venerum in locis supra cit. & Cutellium cit. quest. 1. num. 28. 35. 42. 53. 57. & seqq. docent Gratianus discept. forens. tom. 2. cap. 80. num. 29. Tuschus tom. 3. verb. Ecclesia

Ecclesia, conclus. 11. num. 9. Riccius part. 1. decis. 141. num. 1. 2. & 5. collect. 1390. Giurba conf. 20. n. 3. & seqq. & conf. 70. num. 2. & 13. & conf. 100. num. 18. Leo in praxi fori Eccles. p. 3. cap. 15. num. 27. Lazarius tract. de blasphem. quest. 5. num. 20. Regens de Ponte decis. 14. in fin. Filiucius tom. 1. tract. 15. cap. 6. num. 153. Scortia Epitom. 153. Theorem. 385. Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. quest. 16. num. 27. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 15. Diana p. 1. tract. 1. res. 1. Villalob. tom. 2. tr. 39. dub. 7. num. 22. & 23. Genuens. in prax. cap. 17. num. 11. Homobon. de exam. Eccles. p. 2. tract. 1. c. 52. q. 26. sup. pos. 3. Rayn. in catal. conf. cap. 9. excom. 31. Confettus in priuileg. Mendicant. tit. 5. cap. 6. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 16. Capiblanco de Baronib. pragmat. 8. part. 2. n. 105. Francisc. de Castell. tom. 2. decis. 156. n. 32. & nos dicemus iterum infra dubit. 24. sect. 5. & 8.

3 Ratio autem est, quia Pontifex in dicta Constitutione, per *ly tantum*, reducit omnia ad vnicam formam (vt patet ex illis verbis, *ita ad vnam tantum formam reducimus, & moderamus*) ergo reuocat non solum consuetudines, sed etiam ius commune, & multo magis prouinciale, & ampliationes à paritate rationis à Doctoribus factas, sicuti derogat priuilegia quæcumque diuersam aliam formam ab illa, quam ipse Pontifex ibi assignat, introducuntia.

4 Confirmatur, quia Pontifex ibidem expresse enumerat, excipiendo quosdam, & certos casus, qui Ecclesie immunitate non gaudeant: ergo nullus alius præter illos remanet à dicta immunitate exclusus. Consequentia probatur, quia exceptio firmat contrarium in casibus non exceptis, seu non expressis, *l. nam quod liquidè, §. fin. ff. de penu legata, & cap. domus, 32. q. 7.* præsertim quia Pontifex excipit per particulam taxatiuam *tantum*, quæ de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis, *l. si cum exceptione, §. quod si homo, ff. quod metus causa, l. properandum, §. 1. Cod. de indic. & §. 1. in fin. Instit. de stipulat. seruor.* Præsertim secundo, quia Pontifex expresse subdit, quod plures casus, quam exprimit, ab Ecclesie immunitate non excludantur: ergo, &c.

6 Confirmatur secundo, quia Pontifex ibidem expresse derogat quamlibet facultatem (quomodocumque illa à Sede Apostolica emanauerit) contrarium iudicandi, sub qua tam statutum, quam lex, consuetudo, & Doctorum interpretatio comprehenditur videtur, vt rectè adnotarunt Ambrosin. de immunit. Eccl. cap. 14. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 6. in princip. & Bonac. de immunit. disp. 3. q. 7. punct. 6. n. 4.

7 Confirmatur tertio, quia sic pluries (vt etiam apud Cutellium de immunit. Eccl. lib. 1. q. 1. num. 11. & seqq. videre est) Romæ responsum fuit, tum per Congregationem Cardinalium, tum per Pontifices; quandoquidem Clemens VIII. in specie determinauit, quod homicida industrius, ac infidiosus secundum Bullam Gregorij XIV. immunitate Ecclesie gaudere debeat, qui tamen ex cap. 1. de homicid. non gaudet, sed excipitur: ergo signum euident est, quod per dictam Bullam Gregorij XIV. corrigatur ius commune.

Neque dicas cum Cutellio loco cit. n. 51. 66. & 74. quod talis determinatio Clementis VIII. non obliget, quia facta non est conuocatis, auditisque Principibus; quia id non requiritur ad legem, vel declarationem Pontificis, sicuti nec requiritur in legibus aliorum inferioris Ordinis Principum in ordine ad suos subditos. Neque dicas secundo cum eodem Cutellio, quod dicta determinatio Clementis VIII. non obliget, quia facta non est ex Cathedra, quia id solum requiritur ad ea, quæ spectant ad fidem, seu sunt nobis à Deo dicente reuelata, non autem in ordine ad ea, quæ spectant ad mores. Quod vtrumque inde confirmatur, quia alioquin neque Bulla Cœnæ Domini, neque leges Pontificie ad mores spectantes, quæ sunt in corpore iuris,

obligarent, quia neque conuocatis, auditisque Principibus, neque ex Cathedra conditæ sunt.

Confirmatur quarto, quia in dicta constitutione Pontifex pluries facit mentionem de iure communi, & quando voluit, quod in robore perseveraret, expressit (vt constat cum loquitur de clericis, Monachis, aliisque personis Ecclesiasticis, & de eorum priuilegiis) ergo è contra, quando non expressit, signum est, quod contrarium intendat.

Confirmatur quinto, quia tandem ibidem Pontifex hæc verba habet: *Quod si quis quacumque dignitate, & auctoritate prædictis præmissorum (nempe indultorum per alios Pontifices concessorum) aut alio quouis prætextu quidquam præter, aut contra huius nostre Constitutionis tenorem attentare presumpserit, eum ipso facto censuras etiam incurrisse declaramus.* Ex quibus verbis clarè constat, quod intentio Pontificis non solum fuerit, priuilegia Principibus concessa, sed etiam omnes consuetudines, aliaque contraria omnia, præter, vel contra formam in dicta Constitutione traditam, introducta reuocare: & idè post factam mentionem de priuilegiis appositum illa verba, *aut alio quouis prætextu, &c.* sed de hac re vide etiam quæ dicuntur infra dubit. 24. sect. 5. & 8. & dubit. 41. sect. 2. n. 20.

DUBITATIO IX.

An, & quid veniat nomine Ecclesie, quæ gaudeat priuilegio immunitatis?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 Ecclesia nomine venit quilibet locus auctoritate Episcopi erectus, etiam si actu consecratus, vel benedictus non sit, sed ad publicum sacrificij, & sacramentorum usum deputatus.
- 2 Locus deputatus ab Episcopo ad sacrificia sacer confectur, ideoque nullis temerariis ausibus profanandus.
- 3 Ecclesia, in qua diuina Mystéria celebrantur, licet non consecrata, nullo iure priuilegia immunitatis amittit.
- 4 Oratoria Episcopi auctoritate ad diuina officia deputata gaudent Ecclesiastica immunitate, licet non consecrata, nec benedicta. Secus dicendum de Oratorijs priuatis.
- 5 Ecclesia vt gaudeat immunitate in sententia nonnullorum Doctorum requiritur, vt ibi Sanctissima Eucharistia conseruetur.
- 6 Opinio prædictorum Auctori non arridet, & si in praxi seruetur, deberet esse consuetudo legitime introducta, & præscripta post Concilium Tridentinum, & Bullam Gregorianam.
- 7 Ratio cur Ecclesia concedatur immunitas, non est quia ibi seruatur sanctissima Eucharistia; sed quia locus ad publicè sacra celebranda Episcopi auctoritate sit destinatus.
- 8 Ecclesia, vt immunitate gaudeat in sententia nonnullorum, oportet vt in ea diuina officia celebrari cœperint.
- 9 Ecclesia eo ipso, quo constructa est Episcopi auctoritate, & ad sacra faciendâ determinata, sit quod sit locus sacer, religiosus, & diuinis obsequijs dicatus, licet ibi diuina non celebrentur.
- 10 Hospitale auctoritate Episcopi ad sacrum usum destinatum